

Zimoviská netopierov v oblasti Bielej skaly v Čiernej hore

Samuel PAČENOVSKÝ

Tatranská 2, 040 01 Košice, Slovensko; pacenovsky@changenet.sk

Kavečany, jaskyňa pri ceste

Alternatívny názov. Zlomová jaskyňa.

Lokalizácia. (7293, 350 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), pri vchode do obce Kavečany (časť Košíc), hneď prvý pozemok za tabuľkou Košice-Kavečany, naľavo od prístupovej asfaltovej cesty. Je to zlomová jaskyňa, nachádza sa v záhrade pozemku, vchod býva zakrytý doskami.

Popis. Dĺžka jaskyne 30 m, je hodne zaplnená odpadkami.

Výskum netopierov. Jaskyňa bola skontrolovaná doposiaľ iba v r. 1994.

Sčítavatelia. Samuel Pačenovský a Ján Tencer.

Zhrnutie poznatkov. Doposiaľ sme zaznamenali iba jeden druh netopiera: 24. 2. 1994 – *Rhip* (1).

Krížová jaskyňa

Alternatívny názov. Biela skala.

Lokalizácia. (7192, 774 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), k. ú. Sokol'. Vchod leží na severnej strane hrebeňa Bielej skaly, hneď poniže (asi 50 m) vchodu do Previsovej jaskyne.

Popis. Krátka vstupná chodba, treba preliezť cez skalné okno, za ktorým sa nachádza komín stúpajúci kolmo nahor a krátka chodba odbočujúca doprava a klesajúca dole, končiaca 6 m stenou, po zlezení ktorej je ešte jedna menšia sieň končiaca plazivkou. Po prekonaní komína sa dostaneme do horného poschodia jaskyne, ktoré pozostáva z 3 pomerne veľkých siení.

Výskum netopierov. V priebehu r. 1980 kontrolovali jaskyňu Pačenovský a Takáč, v 90 r. pribudli ďalší sčítavatelia. Údaje z 80. r. uverejnili Danko & Mihók (1989).

Sčítavatelia. Samuel Pačenovský, Karol Takáč a Diana Nadzamová.

Zhrnutie poznatkov. V Krížovej jaskyni sa zistilo zimovanie 5 druhov netopierov.

Stav ochrany. Okrem ochrany vyplývajúcej zo zákona, vzťahujúcej sa na každú jaskyňu, je Biela skala osobitne chránenou rezerváciou. Jaskyňa nie je príliš navštevovaná výletníkmi, pretože leží bokom od neďalekého turistického chodníka a je navyše skrytá za skalnatým hrebeňom, ku ktorému zo severnej strany nevedie žiadna prístupová cesta. Príležitostné vyrušovanie turistami.

Previsová jaskyňa

Lokalizácia. (7192, 835 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), k. ú. Sokol'. Vchod leží na severnej strane výrazného skalnatého vrcholového hrebeňa Bielej skaly, tesne pod hrebeňom. (Hrebeň Bielej skaly je vzdialený 4 km severozápadne od Kavečian, je prístupný po červenej turistickej značke s východiskom Košice – Kavečany). Od východného okraja skalnatého hrebeňa schádza dole na severnú stranu hrebeňa výrazný chodníček po úpätí skalnej steny. Chodníček vedie priamo ku vchodu jaskyne, ktorý sa nachádza pod výrazným previsom vysokým asi 10 m.

Tab. 1. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Krížovej jaskyni

Dátum/druh	<i>Rfer</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Moxy</i>	<i>Bbar</i>	<i>Paur</i>	spolu
3. 12. 1983	–	2	–	–	–	2
1. 1. 1985	–	4	–	–	–	4
22. 2. 1986	–	8	–	2	4	14
7. 3. 1987	1	6	–	1	–	8
26. 12. 1991	–	1	–	–	–	1
28. 1. 1994	–	1	1	3	–	5
29. 1. 1995	–	–	1	–	–	1
4. 2. 1996	–	2	3	–	–	5

Popis. Otvor vysoký asi 2 m, umiestnený pod previsom, nasleduje asi 10 m dlhá chodba, ktorá sa rozvetvuje. Horná vetva vychádza na povrch a končí menšou priepaťou. Dolná vetva končí po niekoľkých metroch nevýraznou sieňou. Pretože jaskyňa má 2 vchody, je v nej ustavične slabý prieván.

Výskum netopierov. Už v r. 1980 a 90. rokoch 20. stor. jaskyňu kontrolovali sporadicky Pačenovský a Takáč.

Zhrnutie poznatkov. Napriek tomu, že Previsová jaskyňa je pomerne malou jaskyňou a nie veľmi členitou, s dĺžkou chodieb menšou, ako 40 m, našlo sa v nej 5 druhov netopierov, medzi nimi aj druhy *E. nilssoni* a *B. barbastellus* typické pre vyššie horské polohy.

Stav ochrany. ako pri Krížovej jaskyni.

Ďalšie údaje. 22. 5. 1985 – neg., 27. 10. 1990 – *Bbar* (1).

Štôlna nad cestou

Lokalizácia. (7192, 310 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), k. ú. Malá Lodina, 1 km západne od obce, na ľavom brehu Hornádu, smerom kuhati vyrovnávacej nádrže. Štôlna sa nachádza vo svahu nad cestou, vo výške 30 m od cesty, vchod je viditeľný zdola.

Popis. Dĺžka štôlne je 50 m, hlavná chodba sa dlaňovito rozdeľuje na 5 krátkych vedľajších chodieb, štôlna má 2 úrovne.

Výskum netopierov. Štôlna je kontrolovaná od r. 1999.

Sčítavatelja. Samuel Pačenovský a Róbert Olejár.

Zhrnutie poznatkov. 7. 3. 1999 – neg., 21. 3. 1999 – *Rhip* (2), *Rfer* (1). Doposiaľ boli zistené 2 druhy netopierov.

Štôlna pri Hornáde

Lokalizácia. (7091, 350 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080). Štôlna sa nachádza 3 km západne od obce Margecany, na pravom brehu Hornádu, 20 m od brehu rieky.

Popis. Dĺžka štôlne je 35 m.

Výskum netopierov. Doposiaľ bolo uskutočnené 1 sčítanie v r. 1999.

Sčítavatelja. Róbert Olejár a Samuel Pačenovský.

Zhrnutie poznatkov. 27. 2. 1999 – *Rhip* (1).

Tab. 2. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Previsovej jaskyni

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mema</i>	<i>Enil</i>	<i>Bbar</i>	spolu
26. 12. 1990	1	1	1	–	–	3
28. 1. 1994	–	–	–	1	2	3

Tab. 3. Výsledky zimných sčítaní netopierov v Štôlni Samo

Dátum / druh	<i>Rhip</i>	<i>Mmyo</i>	<i>Mbech</i>	<i>Paur</i>	spolu
31. 1. 1985	2	1	–	1	4
28. 3. 1999	–	–	1	1	2

Štôlna Samo

Lokalizácia. (7292, 400 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), Čermeľská dolina, dolinka pri chate Diana, pravá bočná vetva dolinky. Vchod do štôlne sa nachádza v závere dolinky, poznať ho podľa vytekajúceho potoka spod veľkej výsypky.

Popis. Vchod 40×40 cm. Dĺžka štôlne je 100 m, za úzkym vchodom nasleduje vstupná chodba, hlavná sieň a jedna bočná chodba.

Výskum netopierov. Štôlna je kontrolovaná sporadicky od r. 1985.

Sčítavatelia. Róbert Olejár, Samuel Pačenovský a Karol Takáč.

Zhrnutie poznatkov. Zimovisko 4 druhov netopierov (tab. 3), zimujú tu aj salamandry škvrnité (*Salamandra salamandra*).

Ďalšie údaje. 8. 11. 1998 – *Mbech* (2), *Paur* (1).

Veľká sokol'ská jaskyňa

Alternatívne názvy. Jaskyňa Pod Bielou skalou (č. 345), Jazvečia jaskyňa, Sokoliarska jaskyňa.

Lokalizácia. (7192, 776 m n. m.) – východné Slovensko, Čierna hora (080), k. ú. Sokol'. Jaskyňa sa nachádza na severnej strane skalného hrebeňa Bielej skaly, na západnom konci jej hrebeňa (na rozdiel od prvých dvoch jaskýň, ktoré sa nachádzajú na východnom konci hrebeňa). Prístup k jaskyni je odbočkou z červenej turistickkej značky vedúcej na Vysoký vrch. Lesných chodníkov vedie cez lúku, na hornej časti lúky sa z neho odbočí, prejde sa na severnú stranu hrebeňa a jaskyňa leží ca 300 m od západného okraja hrebeňa a 350 m od juhovýchodného okraja skalného hrebeňa Vysokého vrchu (Repy).

Popis. Jaskyňa začína nižším otvorom, asi 1,5 m vysokým, za ktorým nasleduje umelo vysekaná chodba v dĺžke asi 20 m. Po nej nasleduje veľká sieň s krátkymi slepými chodbami.

Výskum netopierov. Sporadické kontroly v 1990 rokoch.

Sčítavatelia. Samuel Pačenovský a Karol Takáč.

Zhrnutie poznatkov. Z troch známych jaskýň na Bielej skale je najmenšia a najmenej využívaná netopiermi ako zimovisko: 26. 12. 1991 – neg., 28. 1. 1994 – *Bbar* (1), 29. 1. 1995 – neg.

Literatúra

DANKO Š. & MIHÓK J., 1989: Nové poznatky o výskyte netopierov na východnom Slovensku. *Zbor. Východoslov. Múz. v Košiciach, Prír. vedy*, **24**(1988): 131–160.